

Наукові перспективи
Видавнича група

Připraveno na Den správce pozemku
(Підготовлено до Дня землевпорядника)

Vydáno ve spolupráci s NUBiP Ukrajinou
(Видано у співпраці з НУБіП України)

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

v rámci publikační skupiny
Scientific Publishing Group

Svazek XXIX mezinárodní
kolektivní monografie

Česká republika
2023

- §4.4 *ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЙНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ВСТАВНИХ І ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОЗОВИХ ТВОРІВ МАРІЇ МАТЮС)* (Бабій І.М., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Лушпинська Л.П., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка) 204
- §4.5 *АКТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ ТИПОЛОГІЇ* (Корбозерова Н.М., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, бульвар Тараса Шевченка) 220
- §4.6 *ОНТОЛОГІЧНІ І ГНОСЕОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ РЕАЛЬНОСТІ* (Кравцов Ю.С., Дніпровський державний технічний університет) 231
- §4.7 *«ПРАКТИЧНИЙ КУРС АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ» ЯК НАВЧАЛЬНА ПЛАТФОРМА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ* (Липчанко-Ковачик О.В., Мукачівський державний університет, Кончович К.Т., Мукачівський державний університет, Бедевельська М.В., Мукачівський державний університет) 241
- §4.8 *ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ* (Лінецьвич К.А., Черкаська медична академія) 253
- §4.9 *ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО «КАПІТАЛУ» ОСОБИСТОСТІ* (Маленко Я.В., Криворізький державний педагогічний університет, Кобрюшко О.О., Поздній Є.В., Криворізький державний педагогічний університет) 267
- §4.10 *ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ* (Михайлюк Н.В., Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця) 291

§4.10 ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ (Михайлюк Н.В., Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця)

Вступ. Професійна культура майбутніх бакалаврів банківської справи починає формуватися ще під час навчання у закладі вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» дає визначення вищої освіти як сукупності систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти (стаття 1 пункт 1) [1]. Провідну роль в формуванні соціальної та професійної свідомості молодого покоління відіграє освітнє середовище закладу вищої освіти. Воно має бути спрямоване на надання якісної професійної освіти та підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних бути конкурентноспроможними на ринку праці.

Виклад основного матеріалу. У контексті формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи важливо враховувати функції закладу вищої освіти:

1. Трансляційна — обумовлює розповсюдження культури в суспільстві. Її суть полягає в передачі від покоління до покоління цінностей культури — наукові знання, досягнення в області мистецтва і літератури, моральні цінності та норми поведінки, досвід і навички різних професій та інше;

2. соціалізація — забезпечує формування у молоді ціннісних орієнтацій, життєвих ідеалів, що панують у

суспільстві. Це процес становлення людини, пошук свого місця у суспільстві. Процес соціалізації, що здійснюється системою освіти, в значній мірі залежить від того, які панують у суспільстві ціннісні стандарти, мораль, релігія, ідеологія. Процесу соціалізації сприяє вивчення дисциплін гуманітарного циклу;

3.соціальної селекції — забезпечує можливість здійснювати диференційований підхід до учнів з метою відбору найбільш здібних і талановитих для отримання ними освітніх послуг, які відповідають індивідуальним інтересам і можливостям. Тут же вирішується інша проблема: можливість за допомогою освіти перейти в більш престижний соціальний прошарок суспільства. Таким чином, система вищої освіти слугує каналом вертикальної соціальної мобільності, а рівень освіти, нарівні з доходом та престижністю професії, є важливим показником соціального статусу людини в суспільстві;

4.соціальної та культурної зміни — реалізується в процесі наукових досліджень, які проводяться у закладах вищої освіти, що сприяє науковому та культурному прогресу. Наукова діяльність закладів вищої освіти — невід'ємна сторона освітнього процесу, оскільки має на увазі отримання нових знань і поглиблення вже існуючих; підготовку передових науково-дослідних кадрів; удосконалення роботи науково-педагогічного складу. Відбувається інтеграція науки, вищої освіти, виробництва, результатом якої є розвиток науково-технічного прогресу. В той же час інтенсивний розвиток наукових досліджень в стінах закладів вищої освіти сприяє удосконаленню освітнього процесу, тому що наукові ідеї та відкриття включаються в навчальні програми, тим самим сприяють підвищенню якості підготовки [2].

Згідно вимог законодавства та стандартів вищої освіти в закладі вищої освіти необхідно створити освітнє середовище, під впливом якого відбувається процес соціалізації, загальнокультурного та професійного розвитку молоді людини, розвиток професійної культури майбутнього фахівця. Освітнє середовище оточує студента протягом всього періоду навчання і позначається на рівні його самоідентифікації як особистості. Необхідно створити освітнє середовище у закладі вищої освіти, де майбутній фахівець мав би можливість набути навичок майбутньої професійної діяльності, розвинути здатності та прагнення до професійної самореалізації та самовдосконалення.

Поняття «освітнє середовище» є багатограним і складним. У методиці вищої професійної освіти аналіз цього феномена посідає одне з важливих місць. Доцільно розглянути докладніше термін «середовище». У Великому тлумачному словнику сучасної української мови подано декілька трактувань цього терміна: 1) речовини, тіла, що заповнюють який-небудь простір і мають певні властивості; сфера; 2) сукупність природних умов, у яких відбувається життєдіяльність якого-небудь організму; 3) соціально-побутові умови життя людини; оточення [3].

У словнику термінів сучасних технологій виховання ми можемо прочитати таке визначення цього поняття: «Середовище — цілісність екологічних, економічних, політичних, культурно-освітніх та інституційних процесів у їх взаємозв'язках і залежностях. У цьому розумінні середовище є простором, у якому суспільство реалізує різні форми діяльності, створюючи тим самим умови для задоволення матеріальних та духовних потреб» [4].

Педагогіка розглядає середовище як один з чинників поряд із спадковістю та вихованням, що впливає на розвиток особистості. Особистість — людина, соціальний індивід, що

поєднує в собі риси загальнолюдського, суспільно значущого та індивідуально-неповторного. Розвиток людини — процес становлення та формування її особистості під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих чинників, серед яких провідну роль відіграють цілеспрямоване виховання та навчання. Формування особистості — становлення людини як соціальної істоти внаслідок впливу середовища на внутрішні сили розвитку [5]. Вплив середовища може сприйматися суб'єктом виховання несвідомо, що може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Середовище, яке оточує людини, може позначатися на діях та вчинках людини, так само, як людина може діяти на середовище та змінювати його [6].

Н. Лобач розглядає середовище як «зовнішній простір, що оточує об'єкт дослідження, має системно організовані складові та створює умови для існування його у просторі, вступаючи з ним у взаємодію» [7].

М. Фіцула вважає, що «середовище — це комплекс зовнішніх явищ, які стихійно діють на людину і значною мірою впливають на її розвиток. Середовище, що оточує людську особистість, має визначальний вплив на її розвиток. Соціальне середовище як сукупність суспільних і психологічних умов, у яких людина живе і з якими постійно стикається, позначається на її розвитку найбільшою мірою» [5].

Г. Авдієнко виділяє чотири основні компоненти середовища :

1. Діяльнісний компонент: середовище сприймається в зв'язку з діяльністю.

2. Соціальний компонент: соціальний простір; соціально-культурна частина середовища — культура, досвід, спосіб життя оточуючих, взаємини, соціометрична ситуація;

3. Інформаційний компонент: середовище дає не тільки головну, але й другорядну інформацію; середовище містить завжди більше інформації, ніж ми здатні переробити;

4. Просторово-предметний компонент середовища: матеріальні умови, фізико-хімічні, біологічні, гігієнічні умови [8].

Сучасний студент, на якого впливає і природне, і соціальне, і домашнє середовище повинен навчитися результативно здобувати знання та професійно розвиватися в освітньому середовищі, яке під час навчання в закладі вищої освіти має чи не найбільшу цінність в його становленні як фахівця. Молодь повинна бути готова застосовувати на практиці вміння та навички, які засвоює в процесі навчання, але заклад вищої освіти, використовуючи комплексний підхід, має створити комфортні умови, де людина може реалізовувати свої освітні потреби та свій творчий потенціал, краще зрозуміти себе та свою соціальну роль, вміти цілеспрямовано використовувати отриманні знання в навчальному процесі та за межами університету. У свою чергу заклад вищої освіти має сприяти задоволенню освітніх потреб студента, розвитку його особистісних якостей як фахівця та створювати сприятливі педагогічні умови для реалізації цих потреб.

Провідні тенденції освіти у світі пов'язані з ідеєю створення умов для розвитку особистості. Потреба в самореалізації — одна з провідних потреб особистості, що є внутрішнім стимулом людської діяльності. Першорядне значення має соціально-прогресивний тип самореалізації особистості, що виражається в прагненні самореалізації себе як частини соціуму. Створення освітнього середовища для розвитку особистості, здатної до такого типу самореалізації — основне завдання сучасног закладу освіти. Освітнє середовище — це сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти. Поняття освітнього середовища можна розглядати з позицій суб'єкта та об'єкта навчальної діяльності, а саме:

1. Освітнє середовище (з позиції суб'єкта) — це система впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні;

2. освітнє середовище (з позицій об'єкта) — це сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти [9].

Поняття «освітнє середовище» є предметом уваги та зацікавленості багатьох педагогів та науковців: Д. Бінецької [10], О. Гора [11], П. Макойди [12], С. Грінько, В. Морозова [13], О. Буйницької [14], С. Величко [15], О. Лісовець [16], Ю. Кулюткіна, С. Тарасова [17], Л. Гуцуляк [18], Н. Лобач [7], Л. Макар [19], Е. Заредінової [20], Н. Пасмор [21], О. Соколюк [22], Т. Гуменюк [23], Г. Авдієнко [24], О. Васильєва [25], оскільки воно дуже багатостороннє та змінюється в залежності від специфіки навчального закладу або мети, з якою воно утворюється в початковому закладі.

Д. Бінецька розглядає освітнє середовище як засіб формування дослідницьких умінь майбутніх учителів іноземних мов та вважає, що «освітнє середовище» — це системне утворення, що являє собою штучне соціокультурне оточення суб'єкта навчання, яке включає в себе зміст навчання, різноманітні методи та засоби навчання, які здатні забезпечити продуктивну дослідницьку діяльність студента» [10].

О. Гора розглядає «освітнє середовище як фактор формування національної ідентичності студентів закладів вищої освіти та під цим терміном розуміє сукупність духовно-матеріальних умов його функціонування, що забезпечує саморозвиток вільної і активної особистості студента, реалізацію творчого потенціалу його особистості» [11].

П. Макойда поєднує цей термін з інноваційними педагогічними технологіями та визначає «освітнє середовище як універсальний соціально-громадський

майданчик, де йде процес визнання та сприйняття своїх можливостей та здібностей, урахування власних потреб, інтересів, формування ціннісних орієнтацій» [12].

С. Грінко, В. Морозов в інноваційній проектно-педагогічній діяльності використовують еколого-особистісну модель освітнього середовища та пропонують таке тлумачення цього терміну: «освітнє середовище — це система впливів і умов формування особистості за заданим зразком, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні» [13].

О. Буйницька пов'язує освітнє середовище з інтеграцією інформаційно-комунікативних технологій в освіту та акцентує увагу на тому, що «інформаційно-освітнє середовище — це структурована сукупність ресурсів і технологій, заснованих на єдиних технологічних та освітніх стандартах, що дозволяє забезпечувати вільний доступ суб'єктів освітнього процесу до інформаційних ресурсів, їх ефективну комунікацію та співпрацю в рамках такого середовища для досягнення освітніх цілей, які заздалегідь їм відомі, зрозумілі, досяжні та конкретні» [14].

С. Величко об'єднує сучасне освітнє середовище з природничо-математичною і технічною освітою та з інформаційно-комп'ютерними технологіями, які суттєво впливають на формування освітнього середовища взагалі. Він акцентує увагу на відкритому навчальному середовищі, яке передбачає можливість обміну інформацією на відстані і використання різноманітних джерел інформації для необмеженої кількості учасників навчального процесу. З його точки зору, «для системи професійної освіти привертають до себе увагу такі поняття: 1) інформаційно-освітнє середовище, яке розуміють як єдиний простір, у якому здійснюється інтеграція усієї інформації за допомогою різних її носіїв; 2) інтерактивне навчальне середовище, яке

головним чином розкриває і підтримує структуровану взаємодію між тими, хто навчається; 3) віртуальне середовище, яке передбачає різні типи взаємодій і розглядається як програмне забезпечення для надання освітніх послуг» [15].

Е. Заредінова трактує «освітнє середовище як багаторівневу систему умов та можливостей, що забезпечують професійно-особистісне формування майбутнього спеціаліста» [20]. Авторка визначає певні фази створення освітнього середовища в закладі вищої освіти:

1. Фаза адаптації до умов освітнього середовища, коли студент починає співвідносити свої можливості та потреби з можливостями середовища й між ними виникають протиріччя;

2. фаза активного відтворення студентом освітнього середовища;

3. фаза впливу на середовище, а також самостійне його створення [20].

О. Лісовець розглядає освітнє середовище з позиції соціально-правової підготовки майбутніх соціальних працівників та вважає, що «освітнє середовище виступає багатосуб'єктивним та багатопредметним системним утворенням, що має можливості цілеспрямовано впливати на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності» [16].

Т. Гуменюк розглядає освітнє середовище в сфері методики навчання технічних дисциплін та вважає, що «освітнє середовище — це сукупність соціально-психологічної, педагогічної, інформаційної, технічної та ін. підсистем, що забезпечують досягнення мети навчально-

виховного процесу; сукупність матеріальних, духовних та суспільних умов здійснення освітнього процесу» [23] .

На погляд О. Васильєвої «освітнє середовище закладу вищої освіти є впорядкованою цілісною сукупністю компонентів, взаємодія і інтеграція яких обумовлюють наявність у освітнього закладу вираженої здатності створювати умови і можливості для цілеспрямованого і ефективного використання педагогічного потенціалу середовища в інтересах розвитку особистості» [25] .

Авторка визначає такий склад компонентів освітнього середовища:

1. Суб'єктно-об'єктний компонент представляє собою єдність суб'єктів, що беруть участь у створенні, управлінні та розвитку освітнього середовища, а також явищ, процесів, що відбуваються в даному середовищі. До суб'єктів закладу вищої освіти належать адміністрація університету, викладачі, студенти, навчально-допоміжний персонал. Об'єкти освітнього середовища можна поділити на дві групи: об'єкти процесуального плану (умови і можливості середовища в цілому, її складові частини — матеріально-технічні, фінансові, кадрові та інші ресурси) і об'єкти особистісного плану (викладачі, студенти, навчально-допоміжний персонал, психологічні структури і відносини суб'єктів середовища);

2. Функціонально-цільовий компонент освітнього середовища представляє собою сукупність наступних елементів: мети освітнього середовища; загальні функції управління освітнім середовищем; принципи побудови освітнього середовища; закономірності розвитку освітнього середовища;

3. Технологічний компонент освітнього середовища складається з таких елементів: область середовища, види, форми і методи середовища, результати середовища,

управління освітнім середовищем. Цей компонент виконує роль фактора, який забезпечує впорядкованість і цілісність освітнього середовища, сумісність результатів і відтворюваність процесів, що в них протікають;

4. Діагностично результативний компонент освітнього середовища включає в себе наступні елементи: критерії та показники ефективності освітнього середовища закладу вищої освіти, форми, методи і прийоми вивчення, аналізу та оцінки функціонування освітнього середовища закладу вищої освіти [25].

Г. Авдієнко дотримується думки що «освітнє середовище — це соціальне і просторово-предметне оточення конкретного закладу освіти з встановленими нормами міжособистісних, виховних та навчальних систем, в якому, за допомогою актуалізації внутрішнього світу і переломлення зовнішніх умов через досвід студента, як результату його діяльності, відбувається розвиток особистості» [24].

Автор склав структуру освітнього середовища з включенням психологічних компонентів:

1. Діяльнісний компонент: навчальна і позанавчальна діяльність студента.

2. Особистісний компонент: психологічні характеристики студента.

3. Соціальний компонент: взаємини типу — «викладач-студент», «студент-студент», декларовані ціннісні орієнтації.

4. Організаційний компонент: технології навчання, організація навчального процесу та виховного процесу.

5. Інформаційний компонент: сукупність інформаційних ресурсів.

6. Предметний компонент: предметно-просторове оточення студента [24].

На думку В. Горової, Н. Петрової можна виокремити наступні структурні елементи освітнього середовища закладу вищої освіти:

1. Архітектурно-матеріальний (навчальні заклади та гуртожитки, обладнання, апаратура);
2. адміністративний (ректор, деканати, аспірантура, докторантура);
3. навчально-методичний (кафедри, навчальна частина, навчально-методичний відділ, інформаційний центр);
4. навчальний (вчена рада ЗВО і факультету, наукова частина, бібліотека);
5. еколого-гігієнічний (спортивні секції, спортивний зал, медичний пункт, їдальня);
6. гуманітарний (музеї університету та кафедр, професійний комітет, студентська рада, студентський клуб [26].

Деякі науковці виділяють інші структурні компоненти освітнього середовища. На нашу думку, найбільш структурованою є модель типологізації Ю. Кулюткіна, С. Тарасова, які виокремлюють наступні компоненти освітнього середовища:

1. Просторово-семантичний компонент: архітектурно-естетична організація життєвого простору (архітектура будівлі і дизайн інтер'єрів, просторова структура навчальних та рекреаційних приміщень, можливість просторової трансформації приміщень, якщо виникає необхідності та ін.); символічний простір (різні символи — герб, гімн, традиції та ін.).

2. Змістовно-методичний компонент: змістовна сфера (концепції навчання і виховання, освітні та навчальні програми, навчальний план, підручники і навчальні посібники та ін.); форми і методи організації освіти (форми організації занять — уроки, дискусії, конференції, екскурсії тощо, дослідні суспільства, структури самоврядування та ін.).

3. Комунікаційно-організаційний компонент: особливості суб'єктів освітнього середовища (розподіл статусів і ролей, статеві та національні особливості учнів і педагогів, їх цінності, установки, стереотипи і т.п.); комунікаційна сфера (стиль спілкування і викладання, просторова і соціальна щільність серед суб'єктів освіти, ступінь скупченості та ін.); організаційні умови (особливості управлінської культури, наявність творчих об'єднань викладачів, ініціативних груп та ін.) [17].

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що освітнє середовище — це система впливу та умов формування пізнавальних, комунікативних, освітніх, професійних, організаційних цінностей і установок суб'єкта навчання, яка проектується та моделюється відповідно до цілей навчання, особливостей студентського контингенту та умов закладу вищої освіти. Створення умов в закладі вищої освіти для реалізації цієї системи освітнього середовища є однією з головних вимог сучасної педагогічної практики.

Для формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи освітнє середовище відіграє важливу роль. В ході проведення наукового дослідження було виділено декілька компонентів структури професійної культури: *пізнавальний (або когнітивний), мотиваційно-ціннісний, професійно-особистісний*. Освітнє середовище закладу вищої освіти має такі складові: *освітньо-професійна, виховна, професійно-етична*. Освітнє середовище як сукупність систем для досягнення мети навчального процесу та професійна культура майбутніх фахівців банківської справи мають тісний зв'язок, доповнюють та збагачують один одного та цілеспрямовано впливають на формування професійних знань, вмінь та навичок майбутніх фахівців банківської справи, які складають основу професіоналізму.

Освітнє середовище закладу вищої освіти дозволяє впливати на мотивацію та інтерес студента до професійної діяльності. Професійна мотивація виступає як внутрішній рушійний чинник розвитку професіоналізму і особистості, оскільки на основі її високого рівня можливий ефективний розвиток професійної освіченості та професійної культури особистості. Розвитку професійної мотивації і творчої активності студента сприяє реалізація професійної спрямованості навчання всіх курсів дисциплін, належна організація навчальних і виробничих практик, адекватна система взаємин викладача зі студентами, якісна підготовка курсових, дипломних і магістерських робіт, психологічна безпека і свобода особистості, активна науково-дослідницька діяльність студентів, а також заснування в умовах закладу вищої освіти професійно зорієнтованих центрів для роботи майбутніх фахівців без відриву від навчання. Вища школа має систематично формувати мотивацію студентів до професійної діяльності та професійної культури за допомогою фахової практики, розкриття можливостей позитивного використання професійного досвіду [27].

Освітньо-професійна складова освітнього середовища спрямована на розвиток пізнавального (когнітивного) компонента професійної культури.

Пізнавальний (когнітивний) компонент структури професійної культури майбутніх працівників банківських установ може формуватися і розвиватися в процесі використання різних форм і методів в освітньому середовищі для отримання професійних знань, для розвитку розумових та творчих здібностей студентів, для самореалізації в професійній діяльності та передачі професійних цінностей [28].

Стан системи освіти, критерії функціонування освітньої системи та якість освітніх послуг, до якої входять результат

навчальної діяльності, процес організації навчання та виховання, значно впливають на професійну культуру студента. Не менш важливим чинником, який впливає на когнітивний компонент структури професійної культури, є стратегія і організація навчання, зміст освіти (види підготовки, співвідношення між ними, обсяг і значення окремих освітніх галузей, дисциплін), вимоги до організації педагогічного процесу закладу вищої освіти (забезпечення задоволення особистих потреб для отримання спеціальності, пізнавальних потреб особистості студента, формування активної життєвої позиції та особистої зацікавленості в навчанні майбутніх фахівців). Варто звернути увагу на вимоги до якості підготовки в освітньому середовищі закладу вищої освіти (критерії оцінки якості освіти, методи, розгляд якості навчального процесу та якості кінцевого результату).

Когнітивний компонент структури професійної культури майбутніх працівників банківських установ покликаний не тільки дати студентові певний обсяг знань, але і зорієнтувати його у світі науки, закласти фундамент, щоб молода людина могла надалі самостійно продовжити свій професійний розвиток [29]. Системність освіти зумовлює її структуру (освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні, напрями та спеціальності) і забезпечує можливість набуття студентом фундаментальних, професійно орієнтованих і фахових знань, вмій і навичок, розвитку пізнавальних здібностей для розвитку свого інтелектуального потенціалу та здійснення ефективної професійної діяльності.

Безперервність освіти спонукає науково-педагогічних працівників постійно підвищувати свій професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію та виховувати у студентів прагнення до постійного підвищення своєї освіченості, кваліфікації та професіоналізму.

Безперервна освіта, яка здійснюється через поєднання самоосвіти з наданням можливості в будь-який момент скористатися допомогою висококваліфікованих викладачів і фахівців, є основою формування у фахівця творчого ставлення до своєї справи та здатності до саморозвитку [30].

В процесі формування професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи важливу роль відіграють не тільки вимоги до студентів та педагогічних кадрів, їх професійна компетентність та особистісні якості. Для розвитку професійної культури майбутніх бакалаврів банківської справи заклади вищої освіти повинні також мати високе матеріально-технічне та методичне забезпечення (підручники, навчальні посібники, програмні засоби, обчислювальну техніку та інші технічні засоби навчання), що дає змогу впроваджувати новітні інформаційні технології в освітній процес та розвивати науково-дослідницьку діяльність [31; 32].

Когнітивний компонент структури професійної культури може формуватися не тільки під час аудиторної роботи, але і в процесі позааудиторної роботи, що підвищує професійну культуру майбутніх бакалаврів банківської справи. Студенти можуть приймати участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природних, технічних і гуманітарних наук, Всеукраїнській студентській олімпіаді зі спеціальності «Банківська справа», Відкритому турнірі з фінансової грамотності на кубок Голови ХОДА, Регіональній студентській олімпіаді «Автоматизація бізнес-процесів та банківської діяльності», Всеукраїнській студентській олімпіаді ПАТ «УкрсоцБанк», Всеукраїнській студентській олімпіаді з дисципліни «Страховання», у міжвузівському конкурсі «Молоді та здібні», у науковій конференції, наукових гуртках, інтерактивних кейсах, майстер-класах, міжпредметних

тренінгах на базі навчально-методичного комплексу «Віртуальний банк», вебінарах, ділових іграх та бізнес-іграх тощо [33].

Професійну культуру майбутніх фахівців банківської справи як соціо професійний та особистісний феномен необхідно формувати в процесі здобуття освіти, зокрема в освітньому середовищі закладу вищої освіти. Це питання детально розглядав дослідник О. Мартиненко. Професійно орієнтоване навчання — основний вид діяльності студентів, воно відіграє найважливішу роль у формуванні культури майбутнього фахівця. Навчальна діяльність дає можливість для розвитку професійної майстерності та професійної культури, їй належить особливе місце в становленні особистості майбутнього фахівця, його мислення, кругозору, соціальних установок, характеру, працездатності. Поліпшення якості навчальної діяльності, її спеціальна організація, запровадження інноваційних методів та технологій викладання дає змогу підвищити рівень професійної культури майбутніх фахівців.

Одним з чинників пізнавального компонента можна назвати творчу активність студента банківської справи. Творча активність фахівця є властивість і результат високого рівня розвитку його професійної культури, яка передбачає наявність спеціальних професійних знань, сформованих в просторі освітнього середовища, усвідомлення цілей і суспільної значущості діяльності, почуття відповідальності за її наслідки, потреба в пізнанні професійної реальності і себе як професіонала [34].

Виховна складова освітнього середовища спрямована на розвиток професійно-особистісного компонента професійної культури.

Професійно-особистісний компонент професійної культури майбутнього фахівця банківської справи

реалізується в освітньому середовищі закладу вищої освіти через формування професійно важливих якостей фахівця: комунікативних, організаційних, конструктивних, експресивних та ін.

Освітнє середовище закладу вищої освіти в ході освітнього процесу має сприяти ознайомленню студента із нормами професійного спілкування для полегшення процесу адаптації молодого фахівця у професійному колективі. Студенти банківської справи в освітньому середовищі університету мають оволодіти основами конструювання своїх взаємовідносин із різними комунікативними партнерами за допомогою вербальних і невербальних засобів спілкування та ефективними прийомами спілкування для взаємної діяльності та побудови взаєморозуміння. В процесі вивчення дисциплін українською та іноземною мовами, спрямованих на оволодіння навичок професійного мовлення, ділової комунікації, навичок спілкування в міжнародній бізнес-діяльності, етики та культури ділового спілкування, основ риторики студентів навчають не тільки знанням правил граматики, але і знанням того, як будувати діалог в певній професійній ситуації, як враховувати особливості національного менталітету та особистісні якості партнера в процесі ділової комунікації, як дотримуватися правила етикету.

Освітнє середовище закладу вищої освіти може також безпосередньо впливати на формування соціально-ціннісних установок в сфері ділового спілкування: ставлення до партнера по спілкуванню як до особистості; цікавість до самого процесу спілкування, а не лише його результату; ставлення до спілкування як до діалогу, а не монологу; толерантність до ідей партнерів; орієнтація на те, щоб у процесі спілкування досягти поставленої мети з урахуванням інтересів ділових партнерів [35].

Особистість студента також розвивається під впливом організаційних навичок, які формуються в процесі навчальної діяльності в просторі освітнього середовища. Суб'єктами освітнього середовища є студент, викладачі, співробітники адміністрації та навчально-методичних відділів, працівники культурної та спортивної секцій, бібліотеки та лабораторій, інші студенти. Освітнє середовище університету має сприяти прояву студентами лідерських якостей, талантів, вміння організувати свою самостійну роботу і роботу інших студентів. В основі організаційних навичок лежить не тільки здатність до самоорганізації, але і здатність організовувати роботу інших та проявляти свої лідерські здібності в просторі освітнього середовища. Студент може вдосконалювати здатність самостійно займатися організаторською діяльністю, сміливо брати на себе функції організатора і відповідальність за роботу інших людей у важких і несприятливих умовах, здатність заражати своєю енергією оточуючих його людей, розуміти психологічні особливості і стан інших людей, розвивати схильність до психологічного аналізу поведінки і вчинків оточуючих людей [36].

Крім того, виховна складова освітнього середовища закладу вищої освіти може реалізовуватися через позааудиторну роботу в університеті, яка є важливим компонентом освітнього процесу. Вона спрямовується на забезпечення гармонійного цілісного розвитку особистості, на розвиток професійно важливих якостей (комунікативних, морально-вольових, організаційних, конструктивних, експресивних, здатність до самоуправління, високий рівень соціальної і моральної свідомості).

В контексті нашого дослідження є доцільним більш детально розглянути позааудиторну роботу, як одну з базових складових виховної роботи.

В педагогічному словнику «позааудиторна робота» трактується як спеціально організовані й цілеспрямовані позааудиторні заняття та система пізнавальних і виховних заходів, метою яких є поглиблення та розширення знань, отриманих в умовах навчального процесу, формування творчих здібностей, наукових інтересів, різноманітних умінь і навичок [37]. Позааудиторна робота є логічним продовженням аудиторних занять і проходить паралельно з ними, допомагає студентам успішно навчатися, розвиває ініціативу, сприяє розумовому, фізичному, естетичному вихованню, задовольняє їхні культурні запити та спрямовує їх активність на творчу корисну діяльність.

На переконання дослідників Т. Децюк, А.Дударенко [38], в сучасних українських закладах вищої освіти існують наступні форми позааудиторної роботи зі студентами: студентське наукове товариство, органи студентського самоврядування, клуби, гуртки, студії за інтересами, спортивні секції, агенція соціальних проєктів, юридична клініка, волонтерський центр, технічна лабораторія, тренінги. Позааудиторна робота, як вказують автори, може поділятися на індивідуальну, групову, масову.

Для успішної організації позааудиторної роботи студентів необхідне врахування специфіки майбутньої спеціальності студентів та широке використання різноманітних форм та методів роботи з молоддю. Виховні заходи, спрямовані на розвиток професійної культури майбутніх фахівців банківської справи, можуть проводитися в формі спецкурсів, тренінгів, семінарів, форумів, клубів за інтересами, наукових гуртків, профорієнтаційної роботи зі школярами, участі в оновленні та наповненні сайтів університету (факультету) та додатків соціальних мереж.

Отже, позааудиторна робота, яка організується в межах освітнього середовища закладу вищої освіти є важливою

складовою у майбутнього фахівця банківської справи. Всі форми та види позааудиторної роботи доповнюють один одного та встановлюють єдину систему, яка має метою оптимізувати навчання та підготувати фахівців високої кваліфікації.

Професійно-етична складова освітнього середовища спрямована на розвиток мотиваційно-ціннісного компоненту та професійної етики, як складового елементу професійної культури.

В освітньому середовищі закладу вищої освіти необхідно приділяти увагу *мотиваційно-ціннісному компоненту* професійної культури майбутнього фахівця банківської справи. Цей компонент може реалізовуватися через різні структурні елементи освітнього середовища закладу вищої освіти. Одним з таких елементів є соціально-особистісний компонент, який передбачає тісне спілкування науково-педагогічного складу університету та студентів. Викладачі мають бути взірцем професійної етики спілкування і професійної діяльності, вони мають мотивувати студентів самостійно розвиватися та удосконалювати свої професійні навички, цікавитися новітніми напрямками розвитку вибраної галузі, вдосконалювати свої моральні якості. Важливим чинником формування професійної культури студентів та є авторитет викладача, який впливає на мотиваційну сферу особистості студента. Вміння викладача зосередити увагу студентів на певній проблемі, зацікавити практичною важливістю теоретичного матеріалу, власні особистісні якості дають підґрунтя для створення авторитету, який безпосередньо впливає на мотивацію студентів до навчання та до поліпшення своєї професійної культури [39].

Під час навчання у закладі вищої освіти у студентів необхідно формувати професійну етику та професійний

етикет. Ці елементи професійної культури виховуються у студентів під час спілкування з адміністрацією університету, викладачами та іншими студентами, а також в процесі вивчення дисципліни «Етика ділового спілкування» та проходження різних видів практики (ознайомчої, навчальної, виробничої). В освітньому середовищі ЗВО необхідно створити умови, які б сприяли оволодінню майбутнім фахівцем банківської справи не тільки основами етичної поведінки та ділового спілкування, а і навичками міжособистісної взаємодії; сформувати знання про спілкування як процес професійної взаємодії, про види, засоби, стилі та етику ділового спілкування; психологічні якості учасників ділового спілкування; набути навичок підготовки та здійснення публічних виступів та ін., що в цілому сприяло б підвищенню їхньої професійної культури.

В освітньому середовищі закладу вищої освіти в навчальному процесі та в позааудиторній роботі розвиваються морально-етичні якості майбутнього фахівця банківської справи. Оточення навчального закладу вчить студента позитивно і з повагою ставитись до людей, до суспільства, до праці, до себе; формує етичні навички поведінки, моральні почуття та переконання, виховує загальнолюдські цінності; розвиває соціально-психологічну стресостійкість, вчить розв'язувати міжособистісні та групові конфлікти.

Під «професійною етикою» розуміють кодекс правил, що визначає поведінку спеціаліста у службовій обстановці, норм, які відповідають існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків. Завдання професійної етики в тому, щоб вивчити складний процес віддзеркалення професійних стосунків у моральній

свідомості, у морально-професійних нормах, провести чітку межу між морально-професійними явищами і явищами професійної майстерності, вивчити суспільні завдання, цілі професії і їх значущість у соціальному прогресі, саме цим сприяючи їх успішному виконанню [40].

В філософському енциклопедичному словнику поняття «професійна етика» визначено як сукупність моральних норм, що характеризує поведінку людини у професійній сфері, а також галузь етики, предметом якої є визначення і обґрунтування таких нормативних систем. Професійна етика розвивається на основі узагальнення практичної діяльності представників різних професійних груп, що підсумовується у писаних і неписаних кодексах поведінки, а також у формі певних теоретичних висновків [30].

Професійна етика, як і етика взагалі, виникає поступово і в процесі спільної професійної діяльності людей. Професійна етика інтегрує, систематизує і узагальнює накопичений в процесі історичної практики досвід, характерний для певного виду діяльності, цього виду діяльності [41].

В. Лозовой, О. Петришин вважають, що «професійна етика є одним з підрозділів науки про мораль, її предметом є аналіз буття моралі, що регулює стосунки у сфері певної професійної діяльності людей. З одного боку, моральні засади професійної групи мають ґрунтуватися на загальнолюдських моральних цінностях, системі моральних норм та оцінок, що склалися як результат історичного розвитку суспільства. А з іншого — особливими завданнями професійної етики є обґрунтування морального значення тієї чи іншої професії для суспільства та людини, професійного морального ідеалу, моральне регулювання професійних відносин» [42].

Л. Веретін розглядає професійну етику як «сукупність моральних норм, що визначають відношення людини до своїх професійних обов'язків. Основні функції та завдання професійної етики полягають у моральному регулюванні професійних відносин, підвищенні професійної майстерності спеціаліста, розвиткові його професіоналізму, виробленні напрямку вдосконалення професійної моралі, доповненні її новими нормами, традиціями та звичаями, формуванні стійких моральних якостей фахівця, встановленні межі між правомірною та неправомірною професійною поведінкою, обґрунтуванні професійного ідеалу та ін.» [43].

Сучасний економічний заклад вищої освіти має закладати фундамент професійної етики майбутніх фахівців банківської справи. Освітнє середовище економічного закладу вищої освіти ставить своєю метою підвищити рівень загальної і професійної культури особистості через формування у студентів наукового усвідомлення і творчого мислення, розкриття гуманістичних аспектів професійних знань і діяльності, розвиток особистісних якостей майбутніх фахівців. Розвиток професійної культури майбутніх фахівців банківської справи та сформованість їх цінностей безпосередньо пов'язані з розкриттям інтелектуального та духовного потенціалу людини. В освітньому середовищі університету мають бути створені умови для набуття студентом професійних цінностей, які впливають на діяльність і проявляються в цій діяльності, забезпечуючи максимальний прояв відповідних етичних і професійних якостей та властивостей студента як майбутнього фахівця [44].

На підставі аналізу та узагальнення наукових джерел (В. Бралатан, Л. Гуцаленко, Н.Здирко [45], Ю. Колісник-Гуменюк, В. Гуменюк [44], В. Лозовой, О. Петришин [42], Л. Веретін [43]) було встановлено, що професійна етика —

це кодекс моральних правил та вимог, який регулює відносини між суб'єктами професійної діяльності: співробітниками, клієнтами... Запровадження у закладі вищої освіти економічного профілю Кодексу сприяє створенню умов які дозволяють формувати у студентів професійну культуру як професійно важливу характеристику фахівця. Основними завданнями кодексу виступають:

1. Інформування співробітників і студентів університету щодо основних етичних принципів їх діяльності;
2. регулювання етичних аспектів діяльності викладача та студента;
3. створення сприятливого соціально-психологічного клімату;
4. створення умов для професійного вдосконалення особистості.

Викладачі і студенти мають співпрацювати протягом всього навчального року зі спільною метою: формування певних компетентностей та компетенцій, саморозвитку та самовдосконалення своїх професійних і особистих якостей, підвищення рівня професійної етики [41].

Для реалізації цієї мети в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця був розроблений «Кодекс професійної етики та організаційної культури працівників і студентів Харківського національного економічного університету» [46]. У Кодексі вміщено основні принципи роботи Харківського національного економічного університету, сформульовані прийняті в ньому цінності та заповіді, адекватні місії організації. Він має силу закону в межах університету, дотримання якого є неодмінною умовою договору між адміністрацією і працівниками та студентами вищого навчального закладу. Етичні цінності, які визначено в кодексі, є основою для формування професійної культури

майбутніх працівників економічної галузі. Автори констатують, що «створення Кодексу професійної етики як корпоративної філософії організації є моментом істини та ознакою сприятливого соціально-психологічного клімату — специфічного явища, яке складається із:

1. Довіри та високої вимогливості один до одного;
2. доброзичливої та ділової критики;
3. вільного висловлення власної думки під час обговорення питань, які стосуються всього колективу;
4. терплячості до чужої думки;
5. достатньої інформованості членів трудового колективу про ділові події, які відбуваються в стінах університету;
- б. формування суспільної думки про університет і створення міцних позицій у суспільстві на споживчих ринках» [46].

У Кодексі акцентується увага на тому, що освітнє середовище закладу вищої освіти несе відповідальність за формування професійного етичного портрету майбутніх випускників: «тривалий стійкий успіх будь-якого суб'єкта діяльності полягає в умінні досягти того, щоб споживачі віддавали перевагу саме нашим випускникам в умовах насиченості ринку. А успіхи організації вагомими й відчутними можуть бути тільки в результаті взаємодії всіх членів трудового колективу — від ректора до студента, які переслідують спільні цілі» [46].

Харківський національний економічний університет в процесі освітньої діяльності приділяє увагу формуванню професійної культури майбутніх фахівців, враховуючи сучасні вимоги до рівня підготовки економістів, які сформульовані у Законі України «Про вищу освіту»:

1. Здійснення освітньої діяльності певного напрямку, яка забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів і відповідає стандартам вищої освіти;

2. здійснення наукової і науково-технічної (для вищих навчальних закладів третього і четвертого рівнів акредитації), творчої, мистецької, культурно-виховної, спортивної та оздоровчої діяльності;

3. забезпечення виконання державного замовлення та угод на підготовку фахівців з вищою освітою;

4. здійснення підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів та їх атестації в акредитованих вищих навчальних закладах третього та четвертого рівнів акредитації;

5. вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці і сприяння працевлаштуванню випускників;

6. забезпечення культурного і духовного розвитку особистості, виховання осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України;

7. підвищення освітньо-культурного рівня громадян» [47].

Особа, яка має високий рівень професійної культури, перш за все зобов'язана дотримуватись фундаментальних етичних правил. Ці правила повинні не тільки використовуватись під час виконання службових обов'язків фахівцем, а мають бути невід'ємною частиною етичних цінностей самої людини. Тому для студентів ХНЕУ Кодекс пропонує перелік фундаментальних етичних цінностей, які потрібно сформулювати у них ще під час навчання в закладі вищої освіти і які в подальшому будуть сприяти професійному самовдосконаленню і соціально-психологічній адаптації майбутніх фахівців в банківських установах.

Таблиця 1.1

Фундаментальні етичні цінності, прийняті в ХНЕУ

<p>Виховання інтелектуальної еліти</p>	<p>Інтелектуальна еліта – це представники суспільства, для яких розумова праця й інтелектуальна творчість набувають екзистенціального значення, що мають у суспільстві статус стратегічного значення й значний вплив на процес ухвалення життєво важливих для суспільства рішень. Головна якість, що характеризує інтелектуальну еліту, — інтелектуальні досягнення.</p>
<p>Професійне й особистісне самовдосконалення, самонавчання, саморозвиток</p>	<p>Професійне й особистісне самовдосконалення, самонавчання, саморозвиток — це процеси самостійної цілеспрямованої діяльності, покликаної сформувати систему якостей особистості, поглядів і переконань, осмислення особистістю свого призначення в житті, усвідомлення відповідальності перед сучасниками й майбутніми поколіннями, прагнення до постійного морального зростання.</p>
<p>Корпоративність, причетність до життя університету</p>	<p>Корпоративність, причетність до життя університету — це соціальні якості, спосіб взаємодії, передумовою яких є об'єднання студентів, викладачів і співробітників ХНЕУ для досягнення загальної мети.</p>
<p>Взаємоповага</p>	<p>Взаємоповага — шанобливе ставлення, засноване на визнанні права кожного на самостійне мислення й діяльність. Взаємоповага створює умови для саморозвитку людини, розвитку її професійних, інтелектуальних, творчих і духовних здібностей, визначає фізичні та психологічні можливості соціалізації особистості</p>

Пошукова активність (відкритість до нововведень)	Пошукова активність (відкритість до нововведень) — відкритість до нового знання, відсутність страху перед змінами, прагнення до раціонального й прогресивного розвитку, до синтезу нового знання.
Індивідуальний підхід	Індивідуальний підхід — психолого-педагогічний принцип, відповідно до якого в навчально-виховній роботі враховуються індивідуальні особливості особистості кожного, як студента, так і педагога.
Обов'язковість, почуття обов'язку	Обов'язковість — риса особистості, пов'язана з розвиненим почуттям обов'язку, усвідомленням своєї відповідальності перед іншими людьми, перед суспільством, перед самим собою, здатністю з доброї волі виконувати свої обіцянки, дотримувати слова.

Для формування професійної поведінки студентів ХНЕУ розроблена низка принципів етики спілкування та взаємодії. Еталоном професійної поведінки та професійного спілкування для студентської молоді університету повинен бути науково-педагогічний склад закладу вищої освіти, який зобов'язаний дотримуватись етичних норм і правил і тим самим впливати на професійний і моральний розвиток студента. Позитивний особистий приклад, який полягає у демонстрації кращих зразків поведінки і діяльності людини, має спонукати студентів до активної роботи над собою, до розвитку і вдосконалення особистісних властивостей та якостей і подолання наявних недоліків. Виховне значення особистого прикладу багато в чому залежить від авторитету особи. Особливо високо цінується в особистості цілісність характеру, вимогливість до себе та інших, заповзятість і наполегливість у досягненні поставленої мети. Особа

6. Бінецька Д. Освітнє середовище університету як засіб формування дослідницьких умінь майбутніх учителів іноземних мов. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/14298>

7. Лобач Н.В. Освітнє середовище як засіб формування інформаційно-аналітичної компетентності студентів. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjxndXu6IvrAhUMHHcKHYWCA2MQFjAEegQIBhAB&url=https%3A%2F%2Fcore.ac.uk%2Fdownload%2Fpdf%2F228636360.pdf&usq=AOvVaw3JHd-bW5EOXSomO14Z0yzH>

8. Авдієнко Г.Ю. Освітнє середовище вузу як психологічний феномен. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj1wOLzn4rtAhWt-ioKHQ1dD2AQFjAAegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fcyberleninka.ru%2Farticle%2Fn%2Fobrazovatel'naya-sreda-vuza-kak-psihologicheskij-fenomen&usq=AOvVaw0-iScvNP-K235u3VJTfMiX>

9. Створення освітнього середовища, що сприяє самореалізації кожного учня. URL: http://zw.ciit.zp.ua/index.php/Створення_освітнього_середовища,що_сприяє_самореалізації_кожного_учня

10. Бінецька Д. Освітнє середовище університету як засіб формування дослідницьких умінь майбутніх учителів іноземних мов. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/14298>

11. Гора О.В. Освітнє середовище як фактор формування національної ідентичності студентів вищих навчальних закладів. URL: [https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiX45OCupXrAhXGpIsKHeIVDOI4ChAWMAB6BAGFEAE&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvpm_2011_8\(1\)_21.pdf&usq=AOvVaw0Hb3L3xBPk1r6ldcGCRnZ1](https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiX45OCupXrAhXGpIsKHeIVDOI4ChAWMAB6BAGFEAE&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvpm_2011_8(1)_21.pdf&usq=AOvVaw0Hb3L3xBPk1r6ldcGCRnZ1)

12. Макойда П.Ф. Створення навчального середовища для учнів в умовах семестрово-залікової системи організації навчально-виховного процесу. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiD_t3xpYrtAhVQtlSKHRB3Cg0QFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fpoippo.pl.ua%2Ffile%2Fbook%2F2011%2Finnovc.rozvtok.pdf&usg=AOvVaw2ihxMOKTH2cTsiYORNJKhk

13. Гринько С.Ю., Морозов В.М. Проекування освітнього середовища. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiD_t3xpYrtAhVQtlSKHRB3Cg0QFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fpoippo.pl.ua%2Ffile%2Fbook%2F2011%2Finnovc.rozvtok.pdf&usg=AOvVaw2ihxMOKTH2cTsiYORNJKhk

14. Буйницька О.П. Структурно-функційна модель інформаційно-освітнього середовища університету. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiXoqz2spXrAhWvllsKHfLTB_gQFjAGegQIBxAB&url=https%3A%2F%2Fjournal.iitta.gov.ua%2Findex.php%2Fitt%2Farticle%2Fview%2F2313%2F1437&usg=AOvVaw3M2j4NOVRxDzoyWsB3MDaw

15. Величко С.П. Сучасне освітнє середовище та його вплив на природничо-математичну і технічну освіту. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiPu7zEqortAhXJK3cKHbcjDzIQFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Fcore.ac.uk%2Fdownload%2Fpdf%2F83099579.pdf&usg=AOvVaw0C7D3BZ659HFvp-y46wjE_

16. Лісовець О.В. Умови створення сприятливого освітнього середовища для формування соціально-правової компетентності майбутніх соціальних працівників. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiX45OCupXrAhXGpIsKHeIVDOI4ChAWMAF6BAgEEAE&url=http%3A%2F%2Fnbu.gov.ua%2Fj-pdf%2Fznphhist_2018_1_11.pdf&usg=AOvVaw28zK-Ycrdelq2isz3XJTaP

17. Кулюткін Ю, Тарасов С. Образовательная среда и развитие личности. URL: http://www.znanie.org/journal/n1_01/obraz_sreda.html

18. Гуцуляк Л.І. Соціально-освітнє середовище в педагогічному процесі школи. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj7goqrl83rAhVrtIsKHez6DpwQFjAGegQIBxAB&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2017%2F5%2F71.pdf&usg=AOvVaw0LsRgIPZjiCdicHmDDg1jJ>

19. Макар Л.М. Сутність освітнього середовища в педагогічному процесі. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi_ure-jJHsAhWMAxAIHZbTDO0QFjABegQIBxAB&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26Z21ID%3D%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FPfto_2013_30_37.pdf&usg=AOvVaw1-szykwCEuLvsRpgW6ftNB

20. Заредінова Е. Сутнісна характеристика середовищного підходу до сучасної вищої освіти. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwibgYXK05PsAhWww4sKHTuICkg4ChAWMAF6BAgCEAI&url=http%3A%2F%2Fdspace.pnp.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F9222%2F1%2FZaredinov%25D0%25B0.pdf&usg=AOvVaw2tymvumNbnUekgCC2Q1nO7>

21. Пасмор Н.П. Модерне освітнє середовище Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого: базові складові і орієнтири. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiXoqz2spXrAhWvIIsKHfLTB_gQFjACegQIAxAB&url=http%3A%2F%2Fdspace.nlu.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F15822%2F1%2FPasmor.pdf&usg=AOvVaw2zgHaSQ2O2oC8MP4M6yaV0

22. Соколюк О. Генеза поняття «інформаційно-освітнє середовище» — сучасний погляд. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiX45OCupXrAhXGpIsKHeIVDOI4ChAWMAJ6BAgBEAE&url=http%3A%2F%2Fnbuv.gov.ua%2Fj-pdf%2Fznpnadpcpn_2016_5_25.pdf&usg=AOvVaw3SQktpJkRlg0wQqpvsaNb2

23. Гуменюк Т.Б. Середовищний підхід до методики навчання технічних дисциплін у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технології. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwibgYXKo5PsAhWww4sKHTuICkg4ChAWMAR6BAgEEAI&url=http%3A%2F%2Fenpuir.npu.edu.ua%2Fbitstream%2F123456789%2F4036%2F1%2FHymeniuk.pdf&usg=AOvVaw0-3zaiMV1SG3YQDelgbCQg>

24. Авдієнко Г.Ю. Освітнє середовище вузу як психологічний феномен. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj1wOLzn4rtAhWt-ioKHQ1dD2AQFjAAegQIBRAC&url=https%3A%2F%2Fcyberleninka.ru%2Farticle%2Fn%2Fobrazovatel'naya-sreda-vuza-kak-psihologicheskii-fenomen&usg=AOvVaw0-iScvNP-K235u3VJTfMiX>

25. Васильєва О.Ю. Освітнє середовище вузу як об'єкт управління і оцінки. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwijgo2brJ7sAhWRk4sKHcKCBqkQFjAEegQIARAC&url=http%3A%2F%2Felfar.ru%2Fbitstream%2F10995%2F52795%2F1%2FUM_2011_4_012.pdf&usg=AOvVaw3BXvCF8wF0zPc0lsfrbVez

26. Горова В.І., Петрова Н.Ф. Освітнє середовище вузу як педагогічний феномен. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/obrazovatel'naya-sreda-vuza-kak-pedagogicheskii-fenomen/viewer>

27. Літинська В.А., Мельник І.В. Формування професійної мотивації студентів до успішної фахової діяльності. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjBkeC7p6XsAhXCwosKHZo4Ci4QFjACegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fwww.market-infr.od.ua%2Fjournals%2F2017%2F14_2017_ukr%2F28.pdf&usg=AOvVaw2r4DNnUjPBnM3YrWOCnOsS

28. Железовська Г.І., Третьякова Т.А. Формування професійної культури майбутніх інженерів ландшафтного дизайну: завдання, умови, принципи. URL: https://www.sgu.ru/archive/old.sgu.ru/.../Jzelezovskaya_G.I._Tretyakova_T.A..doc

29. Децюк Т.М., Дударнко А.А. Форми та методи позааудиторної роботи студентів у вищих навчальних закладах. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj8xqLNgLnsAhXGs4sKHf2LDWIQFjABegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2018%2F3%2F19.pdf&usg=AOvVaw2UQXOiZcGGg0qgLv0bXG_s

30. Філософський енциклопедичний словник. URL: <http://philosophy.niv.ru/doc/dictionary/philosophical/fc/slovar-211.htm#zag-2281>

31. Молоткова Н.В., Грідньов В.А., Груздев Н.А. Проектування системи формування професійної культури інженера засобами фізичного виховання. URL: <https://www.studmed.ru/molotkova-nv-i-dr-proektirovanie-sistemy-formirovaniya-pr...>

32. Плисенко Г.П. Якість надання освітніх послуг як чинник забезпечення ринку праці висококваліфікованими фахівцями. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiVq62I5ZbsAhXjpYsKHa4iD04QFjADegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Frpzn_2016_2_7.pdf&usg=AOvVaw2NukidkdM9rYzR9m_M3y7M

33. Фінансовий факультет. URL: <https://www.hneu.edu.ua/fakulteti/finansovij-fakultet/>

34. Мартиненко О.І. Формування професійної культури студентів в процесі їх навчальної діяльності. URL: https://pglu.ru/upload/iblock/a3a/uch_2008_iii_00007.pdf (дата звернення: 15.04.2019).

35. Чорний В.Я. Сутність комунікативної компетентності як професійно важливої якості особистості майбутнього фахівця фінансово-економічної сфери. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj kgo3ppq_sAhWx-yoKHUIDBcgQFjAAegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgibirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FVnadps_2009_2_23.pdf&usg=AOvVaw2TX8Fr0Td7GGO2N-azX793

36. Желдаков А.О. Комунікативні і організаційні здібності лідера. URL: <https://studfile.net/preview/5768528/page:4/>

37. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/rivenj>

38. Децюк Т.М., Дударнко А.А. Форми та методи позааудиторної роботи студентів у вищих навчальних закладах. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj8xqLNgLnsAhXGs4sKHf2LDWlQFjABegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Fmolodyvcheny.in.ua%2Ffiles%2Fjournal%2F2018%2F3%2F19.pdf&usg=AOvVaw2UQXOiZcGGg0qgLv0bXG_s

39. Коломієць А.А., Коцюбівська К.І., Оларь А.В. Авторитет викладача — одна з педагогічних умов формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiN077IqKPsAhXmkosKHbq4BCoQFjAAegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Ffir.lib.vntu.edu.ua%2Fbitstream%2Fhandle%2F123456789%2F15276%2F%25D0%2590%25D0%25B2%25D1%2582%25D0%25BE%25D1%2580%25D0%25B8%25D1%2582%25D0%25B5%25D1%2582%2520%25D0%25B2%25D0%25B8%25D0%25BA%25D0%25BB%25D0%25B0%25D0%25B4%25D0%25B0%25D1%2587%25D0%25B0%2520%25E2%2580%2593%2520%25D0%25BE%25D0%25B4%25D0%25BD%25D0%25B0%2520%25D0%25B7%2520%25D0%>

25BF%25D0%25B5%25D0%25B4%25D0%25B0%25D0%25B3%
25D0%25BE%25D0%25B3%25D1%2596%25D1%2587%25D0%
25BD%25D0%25B8%25D1%2585%2520%25D1%2583%25D0%
25BC%25D0%25BE%25D0%25B2%2520%25D1%2584%25D0%
25BE%25D1%2580%25D0%25BC%25D1%2583%25D0%25B2%
25D0%25B0%25D0%25BD%25D0%25BD%25D1%258F%2520%
25D0%25BC%25D0%25BE%25D1%2582%25D0%25B8%25D0%
25B2%25D0%25B0%25D1%2586%25D1%2596%25D1%2597%
2520%25D0%25BD%25D0%25B0%25D0%25B2%25D1%2587%
25D0%25B0%25D0%25BB%25D1%258C%25D0%25BD%25D0%
25BE-%25D0%25BF%25D1%2596%25D0%25B7%25D0%25BD%
25D0%25B0%25D0%25B2%25D0%25B0%25D0%25BB%25D1%
258C%25D0%25BD%25D0%25BE%25D1%2597%2520%25D0%
25B4%25D1%2596%25D1%258F%25D0%25BB%25D1%258C%
25D0%25BD%25D0%25BE%25D1%2581%25D1%2582%25D1%
2596%2520%25D1%2581%25D1%2582%25D1%2583%25D0%
25B4%25D0%25B5%25D0%25BD%25D1%2582%25D1%2596%
25D0%25B2%2520.pdf%3Fsequence%3D1%26isAllowed%3Dy&
usg=AOvVaw1FaTdz8Qr9xdy0_4N0poXY

40. Професійна етика. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Професійна_етика

41. Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjcv9-7PsAhUDBhAIHXpfbjcQFjACegQIBRAC&url=http%2F%2Felcat.pnpu.edu.ua%2Fdocs%2FProf_etika.pdf&usg=AOvVaw1ZTWd1lwlAzz0ACWZLmG96

42. Лозовой В.О., Петришин О.В. Професійна етика юриста. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj90u_h1rrzAhXM_rsIHSkgADM4ChAWegQICAB&url=https%3A%2F%2Ftomorrowslawyer.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F05%2FLozovoi.pdf&usg=AOvVaw2pPisJ5eufvYcMw40ViAKd

43. Веретін Л. Система норм професійної етики у розвитку економічного мислення. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiNwKfr27rzAhUth_0HhcjXAjQ4FBAWegQIGBAB&url=https%3A%2F%2Ffroippo.org.ua%2Fupload%2Fiblock%2Fdad%2Fveretin-l.doc&usg=AOvVaw0grXBYWbYiHDrVPFsG314R

44. Колісник-Гуменюк Ю., Гуменюк В. Професійно-етична культура фахівця медичного профілю: взаємозалежність між професійною культурою та етикою. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjcyjov9-7PsAhUDBhAIHXpfBjcQFjAJegQICBAC&url=http%3A%2F%2Fnbu.gov.ua%2Fj-pdf%2Fopu_2015_5_12.pdf&usg=AOvVaw2Nr37LLYCbrTLXp52prW-N

45. Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjcyjov9-7PsAhUDBhAIHXpfBjcQFjACegQIBRAC&url=http%3A%2F%2Felcat.pnp.edu.ua%2Fdocs%2FProf_etika.pdf&usg=AOvVaw1ZTWdI1wLAzz0ACWZLmG96

46. Кодекс професійної етики та організаційної культури працівників і студентів Харківського національного економічного університету. URL: <https://www.hneu.edu.ua/kodeks>

47. Закон України «Про вищу освіту» №. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n353>

